

Т. Ю. Ковалевська,

д-р філол. наук, проф.,

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,

завідувачка кафедри української мови та мовної підготовки іноземців

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5956-2599>;

Ю. В. Швець,

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,

аспірантка кафедри української мови та мовної підготовки іноземців

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1098-263X>

НЕЙРОЛІНГВІСТИЧНА ПРИРОДА ГУСТАТОРНИХ ПРЕДИКАТИВ

Мета дослідження — визначення нейролінгвістичної природи густаторних предикатив як актуальних маркерів впливового потенціалу текстових площин. Для досягнення поставленої мети вирішено такі завдання: описано явище нейролінгвістичної предикатності; доведено предикатну маркованість густаторної лексики; пояснено нейролінгвістичну специфіку густативів; схарактеризовано їхню роль у формуванні впливової експансії.

Об'єктом пропонованої статті є густаторна лексика, предметом — її нейролінгвістична специфіка. Джерельну базу дослідження становлять твори українських письменників, фактичним матеріалом послуговували близько 200 густативів. У статті застосовано як загальнонаукові (описовий — для характерологічної кваліфікації фактичного матеріалу; аналіз і синтез — для деталізації й подальшого узагальнення отриманих результатів; кількісний аналіз — для визначення пріоритетних показників фактичного матеріалу), так і спеціальні методи дослідження, до серед останніх застосовано насамперед компонентний аналіз — для визначення семантичної структури аналізованих одиниць; метод предикатної ідентифікації — для унаочнення відповідних складників семантичної структури густативів; метод Мілтон-модельної ідентифікації — для встановлення їхнього сугестійного потенціалу.

У процесі дослідження доведено, що густаторна лексика виступає одним із найвагоміших складників створення тестової сугестійності завдяки своїй предикатній константності, яка практично завжди передбачає візуальну чи кінестетичну маркованість. Це, у свою чергу, активує нейролінгвістичні механізми максимально активного сприйняття такої лексики, употужнюючи її впливовий потенціал. Встановлено, що предикатним пріоритетом сприйняття густативів є смакова і візуальна модальність, проте в опосередкованих інтерактивах вона може виступати в комплексі з ольфакторним та рідше — аудіальним сегментом. Серед актуальних дискурсивних

презентацій густативів найвищу активність виявляє рекламний і художній дискурс, де густативи максимально реалізують свій впливовий потенціал.

Перспективи дослідження пов'язуємо з розширенням спектру аналізованої лексики, представленої у різножанрових дискурсах, а також здійсненням поглибленого психо- і нейролінгвістичного аналізу її сприйняттявої специфіки.

Ключові слова: густаторна лексика, предикатність, сугестія, комунікація, семантика, НЛП, психолінгвістика, нейролінгвістика.

T. Yu. Kovalevska,

ScD, Professor,

Odesa National University named after I. I. Mechnikov,

Ukrainian Language and Foreigners' Language Training Department Head

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5956-2599>;

Y. V. Shvets,

Odesa National University named after I. I. Mechnikov,

Ukrainian Language and Foreigners' Language Training Department Graduate student

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1098-263X>

THE NEUROLINGUISTIC NATURE OF GUSTATORY PREDICATES

The aim of the study is to determine the neurolinguistic nature of gustatory predicates as relevant markers of the influential potential of textual planes. To achieve this goal, the following tasks were accomplished: the phenomenon of neurolinguistic predicativity was described; the predicative markedness of gustatory vocabulary was proven; the neurolinguistic specificity of gustatives was explained; their role in the formation of influential expansion was characterised.

The object of this article is gustatory vocabulary, and its subject is its neurolinguistic specificity. The source base of the study consists of works by Ukrainian writers, with approximately 200 gustatory terms serving as factual material. The article uses both general scientific methods (descriptive — for characterological qualification of factual material; analysis and synthesis — for detailing and further generalisation of the results obtained; quantitative analysis — for determining the priority indicators of factual material) and special research methods. Among the latter, component analysis is used primarily to determine the semantic structure of the analysed units; the predicate identification method is used to visualise the relevant components of the semantic structure of gustatives; and the Milton model identification method is used to establish their suggestive potential.

The study proved that gustatory vocabulary is one of the most important components in creating test suggestibility due to its predicative constancy, which almost always involves visual or kinesthetic marking. This, in turn, activates neurolinguistic mechanisms for the most active perception of such vocabulary, enhancing its influential potential. It

has been established that the predicative priority of gustative perception is taste and visual modality, but in mediated interactions it can act in combination with the olfactory and, less frequently, the auditory segment. Among the current discursive presentations of gustatives, advertising and artistic discourse show the highest activity, where gustatives maximise their influential potential.

We associate the prospects of the study with expanding the range of analysed vocabulary presented in various genres of discourse, as well as conducting an in-depth psycho- and neurolinguistic analysis of its perceptual specificity.

Key words: gustative vocabulary, predicativity, suggestion, communication, semantics, NLP, psycholinguistics, neurolinguistics.

Постановка наукової проблеми та її актуальність. Феномен мовленнєвого і комунікативного впливу сьогодні визнається практично всіма вітчизняними (В. Манакин, В. Різун, А. Романченко, Н. Слухай та ін.) і зарубіжними (Х. Алдер, Р. Бендлер, Д. Гріндер, М. Еріксон, Г. Франке, І. Черепанова) лінгвістами [15]. У низці досліджень доведено і те, що одним із найдієвіших і найефективніших напрямів дослідження сугесії є нейролінгвістичне програмування (НЛП), застосування ідей якого дає змогу встановити сугестійні центри різнопланових дискурсів, виявити маркери особистісної реконструкції, визначити й активувати механізми ментальної резистентності та ін. насамперед за допомогою таких методів, як Мілтон-модельна ідентифікація, субмодальнісе редагування, предикатні характеристики мовлення тощо [19]. Останні передбачають кваліфікацію мовлення за наявністю лексем із модальнісно (візуально, аудіально, кінестетично) маркованою семантикою, сприйняття якої визначається нейрофізіологічною специфікою, що максимально употужнює впливову домінанту будь-яких інтеракцій. У цьому плані на особливу увагу заслуговує густативна лексика, оскільки вона переважно є відомою і зрозумілою більшості носіїв мови, а також, як правило, пов'язана зі сприйняттям гедонізму, що, у свою чергу, одразу концентрує на ній увагу потенційних адресатів повідомлення. Попри те, що густативи неодноразово і різнопланово досліджувалися науковцями, пояснення нейролінгвістичних механізмів їхнього впливового потенціалу лише започатковується, що визначає актуальність звернення до цієї проблематики.

Аналіз досліджень проблеми. Явище нейролінгвістичної предикатності як вагомого складника мовної сугестійності описано в працях Т. Ковалевської та почасти — й інших представників Одеської школи сугестивної лінгвістики: О. Гогоренко [20], Н. Кутузи [9], А. Романченко [13], Г. Труби [16], І. Лакомської [10] тощо. Огляд же дослідження густативів здійснено Ю. Швець [17], яка відзначає, що таку лексику переважно аналізували в лінгвокультурологічному аспекті (зарубіжні науковці — С. Беркхаммер, К. Герхардт, А. Кочева, Р. Пшибильська, П. Фабер та ін.), а також вітчизняні мовознавці Т. Возняк, Н. Венжинович, Г. Віват, Е. Гоца, А. Гусейнов, О. Карпенко, І. Колегаєва, К. Наконечна, О. Остроушко, С. Руденко, В. Шелемех та ін.). Психолінгвістичний аспект наукової кваліфікації густативів започатковано лише в зазначеній

праці Ю. Швець, де проведено асоціативний експеримент, який уможливив установлення сприйняттевої специфіки густативів як специфічних складників мовної системи [17]. Проте визначення нейролінгвістичної специфіки густативів як індикаторів сугестійної активності текстових площин залишається практично не вивченим, що уживає актуальність пропонованої статті.

Мета дослідження — висвітлити нейролінгвістичну природу густаторних предикатів. Для досягнення мети вирішено такі **завдання**: описано явище нейролінгвістичної предикатності; доведено предикатну маркованість густаторної лексики; пояснено нейролінгвістичну специфіку густативів; схарактеризовано їхню роль у формуванні впливових дискурсів.

Об'єктом пропонованої статті є густаторна лексика, **предметом** — її нейролінгвістична специфіка. **Джерельну базу** дослідження становлять твори українських письменників, **фактичним матеріалом** послуговували близько 100 зафіксованих густативів. У статті застосовано як загальнонаукові (описовий метод — для характерологічної кваліфікації фактичного матеріалу; аналіз і синтез — для деталізації й подальшого узагальнення отриманих результатів; кількісний аналіз — для визначення пріоритетних показників фактичного матеріалу), так і спеціальні **методи дослідження**, до серед останніх застосовано насамперед компонентний аналіз — для визначення семантичної структури аналізованих одиниць; метод предикатної ідентифікації — для унаочнення відповідних складників семантичної структури густативів; метод Мілтон-модельної ідентифікації — для встановлення їхнього сугестійного потенціалу; асоціативний експеримент — для психолінгвістичної інтерпретації сприйняття густаторної лексики.

Наукова новизна пропонованої статті полягає в розробці авторського підходу до встановлення специфіки густаторної лексики як масиву нейролінгвістичної предикатності. **Теоретична цінність** визначається певним внеском дослідження у поглиблення теоретичних засад психо- і нейролінгвістики, НЛП, комунікативної і сугестивної лінгвістики, а також у розробку загальної теорії впливу. **Практичне значення** полягає в можливості використання отриманих результатів у розробці відповідних курсів та спецкурсів із реклами, PR та інших сучасних дисциплін.

Виклад основного матеріалу.

На думку сучасних дослідників, константною ознакою будь-якого комунікативного жанру виступає впливова домінанта (Х. Алдер, Р. Бендлер, О. Гогоренко, Д. Гріндер, М. Еріксон, Г.Клаус, Н. Кутуза, В. Манакін, Л. Мурзін, В. Різун, А. Романченко, Н. Слухай, Г. Франке та ін.), що робить «питання комунікаційного впливу на маси у наш час є надзвичайно гострим» [12? с.8]. Феномен впливу найактивніше реалізується на вербальному рівні, що «дає підстави вважати власне мовну поведінку експлікатором внутрішньої мотиваційної бази комунікатора, яка виконує вторинну, диференціювальну щодо його психоемоційної континуальності функцію, ... оскільки задіює латентну біологічну механіку, сформовану ще в постнатальному періоді розвитку особистості» [6, с.175]. і в такий спосіб визначає вибір пріоритетів внутрішнього

лексикону в синтезуванні повідомлень. З іншого боку, у сприйняттєвих процесах саме мовний складник виступає своєрідним тригером, який «вмикає», активує когнітивно-емоційні складники психоструктури іншої особистості, що «тісно пов'язані з різними функційними станами головного мозку, зі збудженням певних ділянок мозку та зміною діяльності вегетативної нервової системи. Імпульси від зовнішніх впливів надходять до головного мозку у два потоки: одні з них прямують до тих зон мозкової кори, де відбувається дешифрація, суб'єктивно представлена відчуттями й сприйняттям, процесами усвідомлення смислу і значення; інші ж потоки імпульсів орієнтовані на підкоркові утворення, де встановлюється безпосереднє відношення між зовнішніми впливами та потребами організму, які суб'єктивно ототожнені з емоційними відповідниками» [6, с. 174]. У свою чергу, саме ця механіка ілюструє активацію домінантного (лівопівкульного) чи субдомінантного (правопівкульного) сприйняття, де останнє і є своєрідною ціллю впливової експансії (див. і праці В. Бехтерева, В. Данилевського, Т. Доброхотова, А. Лурії, К. Платонова, О. Ухтомського та вчення І. Павлова — Р. Орнстайна про міжпівкульну асиметрію головного мозку). В такий спосіб, «спираючись на динаміку роботи мозкових системних аналізаторів, а також на природність гетерогенної сумачії сприйняття генетичними матричними структурами мозку, можна оптимізувати прогнозований впливовий ефект як наслідок продуктивного сприйняття» [6, с. 183].

На сьогодні серед наукових напрямів, скерованих на вивчення впливу, одним із найефективніших вважається НЛП [4; 19], насамперед — техніки Мілтон-модельної та предикатної ідентифікації, активно задіявані в широкому дискурсивному спектрі (реклама, PR, ІПСО та ін. На особливу увагу заслуговує аналіз предикатних характеристик мовлення, пов'язаних із лексико-семантичними (найчастіше) маркерами репрезентативних систем (чи модальностей) як нейрофізіологічних каналів отримання й обробки інформації. Дослідники зазначають, що всі повідомлення, «які надходять до мозку через органи чуття, переводяться в смислову форму й утворюють наші суб'єктивні «переживання» — представлення сприйнятого світу» [11, с. 125]. Модальності визначають акцентування актуальних інформаційних сегментів у наших внутрішніх реальностях та їх репрезентацію на рівні мовлення, оскільки лексикон будь-якої мови обов'язково містить такі предикати, в архісемному конусі яких наявна репрезентативна маркованість. Учені відзначають, що до таких лексико-семантичних груп належать кольоропозначення, сенсорні маркери, аудіальні характеристики мовлення чи реалій довкілля та ін., проте іманентна предикатність, виявлювана навіть не в моно-, а в поліпредикатній модальності, притаманна густаторній лексиці, тобто лексиці «на позначення їжі та питва» [18, с.19]

Відзначимо, що густативи завжди привертали активну увагу науковців, насамперед істориків (Л. Артюх, А. Зюбровський, С. Килимник та ін.), соціологів (Г. Зіммель, Т. Кейл, В. Ніколенко), філософів (Р. Барт, М. Кітов, О. Чаплінська), літературознавців (А. Малиновський, Т. Хом'як, О. Юрчук) тощо. Проте саме мовознавчі інтерпретації густаторної лексики відзначаються широким різноаспектним спектром

і в працях закордонних учених (С. Беркхаммер С. Керемидчиева, А. Лерер, Д. Охманн Р. Пшибильська та ін.), і вітчизняних дослідників (Н. Венжинович, Г. Віват, Т. Возняка, І. Колегаєвої, І. Лакомської, О. Остроушко, С. Руденко та ін.), які переважно досліджували лінгвоментальні і лінгвокультурологічні аспекти густативів. Психолінгвістичний аспект кваліфікації густативів започатковано в дисертаційному дослідженні Ю. Швець [17], де детально розглянуто асоціативний фон сприйняття густативів та принагідно відзначено їхню сугестійну природу. Водночас зауважимо, що нейролінгвістична природа цього лексичного шару залишається практично недослідженою попри те, що нейролінгвістика не лише «займається вивченням і відновленням порушень мовних навичок і вмінь» [2, с.481], а як «розділ мовознавства на перетині нейрологічних наук, психології та лінгвістики ... вивчає мозкову природу мовленнєвої діяльності у її проєкції на механізми кодування і декодування мовлення», але «найактивніше опрацьовується проблема комунікат. і мовленнєвого впливу» [5]. З огляду на це густативи представляють для дослідження неабиякий інтерес, оскільки мають своєрідну семантику, яка практично завжди предикатно маркована (як ми зазначали вище — навіть поліпредикатно маркована), а отже, заздалегідь формує репрезентативний сприйнятковий гештальт з програмованою (у переважній більшості випадків) оцінністю, що, у свою чергу, робить такі лексеми потужними сугестогенами.

У сучасних розвідках доведено «комплексний характер різновекторних характеристик впливу, реалізованих через поєднання власне лінгвістичних аспектів (мова, її сугестивні потенції), особливостей психолінгвістичних і нейрофізіологічних структур індивідуально-масової свідомості (співвідносних із лого- та імагенною актуальністю складників, а також — з ірраціональними, сугестологічними ефектами) та екстралінгвальної специфіки, зокрема пояснюваної ситуативно-контекстуальними та структурно-інформаційними особливостями, скерованими на редукцію об'єктивної фактуальності» [6, с. 175]. Екстраполюючи ці положення на предикатні густативи, можемо виокремити декілька факторів, які формують їхню сугестійність; по-перше, це їхня семантична оригінальність, яка автоматизує сприйняткові процеси, скеровуючи їх у прогнозованому напрямку (пригадаймо, наприклад, нейролінгвістичні універсальні квантифікатори, неспецифічну лексику, переривання патерну та інші складники Мілтон-моделі, які заздалегідь визначають вектор декодування); по-друге, це можливість привертання уваги (див. формулу AIDA, де Attention — увага, Interest — інтерес, Desire — бажання, Action — дія у працях А. Ф. Шелдона, Т. Беррі та ін.), а оскільки густативи чітко пов'язані як із ментальними константами соціуму, так і з психофізіологічними процесами задоволення, то вони практично завжди привертають увагу; по-третє, наявність оцінної константи, що активує субдомінантне сприйняття як основу впливової експансії (див. далі приклади за результатами асоціативного експерименту Ю. Швець). Як свідчать результати проведеного нами аналізу, густативи стовідсотково відповідають зазначеним характеристикам.

До аналізу ми залучили близько 100 зафіксованих у творах українських письменників (І. Котляревський, І. Нечуй-Левицький, Г. Квітка-Основ'яненко, Л. Дашвар,

В. Шкляр та ін.) густативів. зокрема борщ, брага, бублик, вареник, галушка, голубці, горілка, запіканка, каша, кисіль, ковбаса, млинець, наливка, оселедець, паска, печеня, пиво, пряник, ржанка, сало, сластьон, смажена, суп, узвар, хліб, цукерка, шинка, юшка, яєчня та ін., предикатна маркованість яких щонайперше підтверджується лексикографічними описами, наприклад: *паска* — «солодкий здобний високий білий хліб циліндричної форми, що за православним звичаєм випікається до великодня» [1]; *пряник* — «солодке печиво у вигляді товстого коржика, приготовлене на меду, патоці або цукровому сиропі з доданням прянощів» [1]; *горілка* — «міцний алкогольний напій, що є сумішшю винного спирту і води у певній пропорції» [1]; *наливка* — «солодкий спиртний напій, настояний на ягодах або фруктах» [1]; *печеня* — «м'ясна страва — запечене або смажене м'ясо» [1]; *шинка* — «копчене м'ясо (перев. свинячий окіст), попередньо просолене й приправлене прянощами» [1]; *каша* — «страва з крупів, пшона, рису тощо, зварена на воді або молоці» [1]; *вареник* — «невеликий варений виріб, зіплений з прісного тіста і начинений сиром, ягодами, капустою і т.ін.» [1]; *оселедець* — «невелика морська промислова риба, яку вживають у засолоному або копченому вигляді» [1]; *борщ* — «це рідка страва, що вариться з посічених буряків, капусти з додатком картоплі та різних приправ» [1]; *сало* — «відокремлений від м'яса підшкірний свинячий жир, що зберігається солоним і вживається сирим, смаженим чи вареним» [1]; *сластьон* — «пампушка з пшеничного борошна, смажена в олії, обсипана цукром або полита медом» [1] та ін., де чітко виявляється візуально-кінестетична константа. Крім того, предикатість максимально употужнюється контекстуальною презентацією: «*Переломі і їж. Їж хліб, капусту, вареники, їж голубці і смажену рибу. їж кутю зернисту і поливай її соками овочів саду твого. Запий все медом, зібраним з квітів краю твого*» [14, с. 13]; «*Марисю! Пошли за матір'ю до Сидоровички, а сама вари вареники, печи курчат, нехай дівчата печериць назбирають, у сметані насмажиш, та яєць звари уснятку і молока спар!.. Нехай Омелько порося заколить... Та квас, квас щоб був, бо він раз у раз з похмілля...*» [3, с. 16]; «*Був борщ до шпундрів з буряками, А в юшці потрух з галушками ...*» [8, с. 13]; «*І ласощі все тільки їли, Сластьони ,коржики, стовпці, Варенички пшеничні, білі, Пухкі з кав'яром буханці*» [7, с. 68].

Отже, семантична специфіка закладає основи сугестивності предикатних густативів, що употужнюється і психолінгвістичними особливостями сприйняття, де практично завжди домінує оцінний компонент (як позитивний, так і негативний) як маркер субдомінантного сприйняття. Це проілюстровано в результатах асоціативного експерименту, проведеного Ю. Швець [17], наприклад: брага — *міцна, ароматна, лихо, наркотик, фу*; горілка: *фу, гірка, біда, будьмо!, гидота, гірко!, гіркота, міцність, ні!, холодна* та ін.; запіканка: *бабуля, запорука гарного настрою, затишок, мама, мамина, мамин сніданок, несмачна, чудовий сніданок* та ін.; наливка — *свято, бабуся, весілля, вечірка, ой голова бобо, добра, друзі, духмяна, запашна, застілля, літо, ням, п'янка, смачна, смачно, солодка, солодкий, татова, тепло* та ін.; пиво — *літо, хмільне, бар, батько, гірко, дуже смачно, літо із друзями, люблю, м'яке, п'ятниця,*

теплій літній вечір з татом, терпіти не можу, шашлики та ін.; бублик — дитинство, смачний, люблю, маленький сухий такий, смаколик, смачно, солодкий та ін.; галушка — пухка, гидота, мачуха, м'якість, несмачно, посмішка, смакота, смачна їжа, смачно, смачно і жирно, смачнюща, тепла, теплі зимові вечери вдома та ін.; млинець — бабуся, весна, добрий ранок, жирний, затишок, зі сметанкою ням, ніжний, ранок, свято, свято в кінці лютого, смачний, смачно, солодкий, сонечко, сонце, сонячний, тоненький, шкідливо, щастя та ін.; пряник — новорічний, смаколик, смачний, смачно, солодкий, солодощі, бабуся, дитинство, люблю, м'якість, носити вечерю, родина, свіжість, свято та ін.

Висновки та перспективи дослідження. Узагальнюючи результати проведеного дослідження, можемо констатувати, що густативи як предикатно марковані (у своїй переважній більшості) лексеми практично у будь-якому контексті виступають потужними сугестогенами завдяки оригінальній семантиці, яка практично завжди привертає увагу, а полімодальність (з пріоритетом візуально-кінестетичної) максималізує сприйняттяві процеси. Крім того, іманентна оцінність теж активує субдомінантну півкулю як нейрофізіологічну основу впливу. Отже, нейролінгвістична природа густаторних предикатів має комплексний характер, який уяскравлює їхній сугестійний потенціал.

Перспективи дослідження пов'язуємо з розширенням спектру аналізованої лексики, представленої у різножанрових дискурсах, а також здійсненням поглибленого психо- і нейролінгвістичного аналізу її сприйняттявчої специфіки.

Література

1. Академічний тлумачний словник української мови. URL: <http://sum.in.ua>
2. *Загнітко А. П.* Сучасний лінгвістичний словник. Вінниця : ТВОРИ, 2020. X, 920 с.
3. *Карпенко-Карий І.* Мартин Боруля. URL: <https://osvita.ua/school/literature/k/63739>
4. *Ковалевська Т. Ю.* Комунікативні аспекти нейролінгвістичного програмування. Одеса : Астропринт, 2008. 324 с.
5. *Ковалевська Т. Ю.* Нейролінгвістика. Енциклопедія Сучасної України; НАН України, НТШ. К.: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2021. URL: <https://esu.com.ua/article-72974>
6. *Ковалевська Т. Ю.* Психолінгвальна тектоніка комунікативного впливу Записки з українського мовознавства. № 25. Одеса, 2018. С. 173–183.
7. *Котляревський І.* Енеїда: худ. літератур. Київ : Освіта, 1955. 200 с.
8. *Котляревський І. П.* Енеїда. URL: І. Котляревський «Енеїда» URL: <https://osvita.ua/school/literature/k/63591/list-2.html>
9. *Кутуза Н. В.* Лінгвістичні основи комунікативного впливу: теоретичний вимір. *Записки з українського мовознавства: 36. наук. праць = Opera in linguistica ukrainiana: Fascicullum 28.* Одеса : «ПолиПринт», 2021. Вип. 28. С. 283-291.

10. *Лакомська І. В.* Фразеологізми та паремії з гастрономічним компонентом у заголовках української преси. Густативно-сапористичні модуси української та світової культури: колект. моногр. (на матеріалі II Всеукраїнської науково-теоретичної конференції «Харчові традиції — ментальний код нації») / за заг. ред. Проф. Віват Г. І. Одеса: ФОП «Бєлий А. Є.», 2020. С. 207-2013.
11. *ОлдерГ., Хезер Б.* НЛП. Вступний курс. Пер. з англ. К.: «Софія», 2000. 224 с.
12. *Різун В. В.* Тексти лекцій. К.:Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2003. 56 с.
13. *Романченко А. П.* Елітарна мовна особистість у просторі наукового дискурсу: комунікативні аспекти: монографія. Одеса : Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2019. 541 с.
14. *Самчук У.* Марія. URL: <https://osvita.ua/school/literature/s/74446/>
15. *Слухай Н.* Сугестивна лінгвістика: лінгвістичне програмування поведінки людини. іїв : Вид. дїм Д. Бураго, **2019**. — 248 с..
16. *Труба Г. М.* Психо- і нейролінгвістична специфіка освітянського мережевого дискурсу: евристичне моделювання : дис. ... д-ра філол. наук. Одеський національний університет імені І. І. Мечникова. Одеса, 2025. 740 с
17. *Швець Ю. В.* Густаторний код української лінгвоментальності: лінгвокультурлогічний і психолінгвістичний аспекти (на матеріалі художньої літератури 18-21 с. дис. ... д-ра філософії. Одеський національний університет імені І. І. Мечникова. Одеса, 2025. 253 с....
18. *Юрчук О.* Їжа як маркер ідентичності в романі «Охайні прописи ерцгерцога Вільгельма» Наталки Сняданко. Густативно-сапористичні модуси української та світової культури : колект. моногр. (на матеріалі II Всеукр. наук.-теор. Конф. «Харчові традиції — ментальний код нації») / за ред. проф. Віват Г. І. Одеса. 2020. С. 16 — 21.
19. *Kovalevska A., Kovalevska T., Truba H., Leshchenko H., Zozulya I.* The method of neurolinguistic approach in studying ukrainian as a foreign language: techniques and methods of use. AD ALTA: Journal of interdisciplinary research. Vol. 11. Issue 01-XII. Ak. sdr. MAGNANIMITAS: Czech Republic, Hradec Králové. 2022. Pp. 83 — 86.
20. *Shcherbak O. & Filippova N.* Neurolinguistic and Semiotic Film Structure Modelling as the Linguistic Student Engagement Technique. *Arab World English Journal*. Vol. 13 (3), September 2022. P. 130–138.

References

1. Академічний тлумачний словник української мови. *Akademichnyi tлумachnyi slovnyk ukrainskoi movy* [Academic Explanatory Dictionary of the Ukrainian Language]. Available at: <http://sum.in.ua> . [in Ukrainian].
2. *Zagnitko, A. P., (2020).* *Suchasnyi linhvistychnyi slovnyk* [Modern linguistic dictionary]. Vinnytsia: WORKS, 2020. H, 920 c. . [in Ukrainian].

3. Karpenko-Kary, I. *Martyn Borulia* [Martin Borulya]. Available at: <https://osvita.ua/school/literature/k/63739> . [in Ukrainian].
4. Kovalevska, T. Yu. (2008). *Komunikatyvni aspekty neirolinhvistychnoho prohramuvannia* [Communicative aspects of neurolinguistic programming]. Odesa: Astroprint,, 2008. 324 p. [in Ukrainian].
5. Kovalevska, T. Yu. *Neirolinhvistyka. Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy* [Neurolinguistics. Encyclopedia of Modern Ukraine]. NAS of Ukraine, Scientific Research Center. Kyiv: Institute of Encyclopedic Research of NAS of Ukraine, 2021. Available at: <https://esu.com.ua/article-72974> . [in Ukrainian].
6. Kovalevska, T. Yu. (2018). *Psykholinhvalna tektonika komunikatyvnoho vplyvu* [Psycholinguistic tectonics of communicative influence]. Notes on Ukrainian Linguistics. No. 25. Odesa. p. 173–183. . [in Ukrainian].
7. Kotlyarevsky, I. (1955). *Eneida* [Aeneid]: art. literary. Kyiv: Education, 1955. 200 p.
8. *Kotlyarevsky I. Eneida* [Aeneid]. Available at: <https://osvita.ua/school/literature/k/63591/list-2.html> . [in Ukrainian].
9. Kuzuza, N. V. (2021). *Linhvistychni osnovy komunikatyvnoho vplyvu: teoretychnyi vymir* [Linguistic foundations of communicative influence: theoretical dimension]. Notes on Ukrainian Linguistics: Collection of Scientific Works = Opera in linguistica ukrainiana: Fascicullum 28. Odesa: PolyPrint, Issue 28. P. 283-291 [in Ukrainian].
10. Lakomska, I. V. (2020). *Linguistic foundations of communicative influence: theoretical dimension* [Phraseologisms and paremias with a gastronomic component in the headlines of the Ukrainian press]. Gustative-saporistic modes of Ukrainian and world culture: collective monograph (based on the materials of the II All-Ukrainian scientific and theoretical conference “Food traditions — the mental code of the nation”) / edited by Prof. Vivat G. I. Odesa: FOP “Bely A. E.”. P. 207-2013. . [in Ukrainian].
11. Alder, H., Heather, B. (2000). *NLP. Vstupnyi kurs* [NLP. Introductory course]. Trans. from English K.: Sofia. 224 p. . [in Ukrainian].
12. Rizun, V. V. (2003). *Teksty lektsii* [Lecture texts]. K.: Publishing and Printing Center “Kyiv University”.. 56 p. . [in Ukrainian].
13. Romanchenko, A. P. (2019). *Elitarna movna osobystist u prostori naukovoho dyskursu: komunikatyvni aspekty: monohrafiia* [Elite linguistic personality in the space of scientific discourse: communicative aspects: monograph]. Odessa: Odessa National University named after I. I. Mechnikov. 541 p. . [in Ukrainian].
14. Samchuk, U. *Mariia* [Maria]. Available at: <https://osvita.ua/school/literature/s/74446/>
15. Slukhai, N. (2019). *Suhestyvna linhvistyka: linhvistychne prohramuvannia povedinky liudyny* [c Suggestive linguistics: linguistic programming of human behavior]. Kyiv: Publishing house D. Burago. 248 p. . [in Ukrainian].
16. Truba, H. M. (2025). *Psykho- i neirolinhvistychna spetsyfika osvitianskoho mer-zhevoho dyskursu: evrystychni modeliuvannia* [Psycho- and neurolinguistic specificity of the Oswiecim network discourse: heuristic modeling]. Odesa National University named after I. I. Mechnikov. Odesa. 740 p. [in Ukrainian].

17. Shvets, Yu. V. (2025). *Hustatornyi kod ukrainskoi linhvomentalnosti: linhvokulturolohichni i psykholinhvistichni aspekty (na materiali khudozhnoi literatury 18-21 s.* [The Hustator Code of Ukrainian Linhvomentalism: Linhvocultural and Psycholinguistic Aspects (Based on the Materials of Artistic Literature, 18-21 pp.): Dis. ... Doctor of Philosophy. Odessa National University named after I. I. Mechnikov. Odesa. 253 p. [in Ukrainian].
18. Yurchuk, O. (2020). *Yizha yak marker identychnosti v romani «Okhaini propysy ertshertsoha Vilhelma» Natalky Sniadanko. Hustatyvno-saporystychni modusy ukrainskoi ta svitovoi kultury* [Food as a marker of identity in the novel "The Neat Recipes of Archduke Wilhelm" by Natalka Sniadanko. Gustative-saporistic modes of Ukrainian and world culture] : collective monograph (based on the material of the II All-Ukrainian Scientific-Theoretic Conference "Food Traditions — the Mental Code of the Nation") / edited by Prof. Vivat G. I. Odesa. P. 16 — 21. . [in Ukrainian].
19. Kovalevska, A., Kovalevska, T., Truba, H., Leshchenko, H., Zozulya, I. (2022). *The method of neurolinguistic approach in studying ukrainian as a foreign language: techniques and methods of use.* AD ALTA: Journal of interdisciplinary research. Vol. 11. Issue 01-XII. Ak. sdr. MAGNANIMITAS: Czech Republic, Hradec Králové. Pp. 83 — 86. [in English].
20. Shcherbak, O. & Filippova, N. (2022). Neurolinguistic and Semiotic Film Structure. Modelling as the Linguistic Student Engagement Technique. *Arab World English Journal*. Vol. 13 (3). P. 130–138. [in English].